

Figyelmeztetés.

Tanulók belépő jegye a kiállításba. Figyelmeztetjük az igazgató urakat s a t. szülőket, hogy a **budapesti tanulók**, ha legalább **tizen** egy tanár vezetése mellett látogatják meg a kiállítást. **20 kros** belépő jegyek váltása mellett tehetik ezt.

VEGYESEK.

Millenniumi fák F. hó 18. délután a lozsonci főgymnasium épülete előtt millenniumi emlékfákat ültettek a tanárikar s az ifjuság jelenlétében. Az ünnepély d. u. 3 órakor vette kezdetét, s a következő lefolyású volt. Az ifjuság elénekelt a Hymnust, majd Gressits Miksa igazgató ur mondott egy lendületes beszédet. Ezután beültették a fákat, Ő felsége a király, Ő felség a királyné, Br. Eötvös József első kultuszminister és Trefort Ágoston közoktatásügyi miniszter tiszteletére, ki a jelenlegi állami gymnasiumi épületet építette. Végül az ifjuság még elénekelt a Szózatot, mire az ünnepély végetért.

Majális. A soproni állami főreáliskola ifjusága f. é. május hó 2-án a budapestre felrúduló szegénysorsu tanulók javára zártkörű táncmulatságot rendez.

Ünnepelt igazgató. Porges Ede, a pécsi felső keresk. isk. igazgatója április hó 20-án ünnepelte tanári működésének félszázados jubileumát. Az iskola dísztermében barátai tanártársai, régi és jelenlegi tanítványai várták és midőn megjelent, lelkes éljenzésben törtek ki, majd az énekkar egy alkalmi felkészítőt adott elő. Ezután az érdemekben elaggott Bokor Ferencz tanár ur tanártársai nevében köszönté fel az igazgatót és beszédje közben lehullott a lepel az ezen alkalomra készített képről, mely Porges Edét az intézet igazgatóját és alapítóját ábrázolja. E megható beszéd végzetével a két aggastyán egymás keblére borult, magasztos pillanat volt ez. Majd Trebitsch Ernő lépett a pódiumra és a jelenlegi tanítványok nevében üdvözlé az ünnepeltet. Most ismét felhangzott a jól szervezett énekkar egy másik üdvözlője. Ennek végeztével Pataky Vilmos bankhivatalnok elérzékenyülve köszönté az igazgatót a régi tanítványok nevében. Ezután Róna Béla tanár ur Beüthy Zsolt üdvözlését, valamint az e napra szerkesztet, emléklapját nyújtá át az igazgatónak, mire Porges

Ede meleg szavakban adott kifejezést köszönetének. Ezután Salamon József kir. tanfelügyelő méltatta az ünnepelt érdemeit. Az egybegyűltek éljenzés közben távoztak Este 8 órakor az ünnepély a Vigadó nagy termében folytatódott és kezdetét vette a hangverseny és tánczestély a következő műsor mellett: 1. «Volapük» Gabányi Árpádtól monolog, előadta Bodrogh Árpád. 2. Részlet «Hugenották» operából, előadja Juhász Ilona k. a. a színtársulat tagja, zongorán ki éri Müller Mátyás. 3. Másodvirágzás, ez alkalomra írta Róna Béla tanár ur, dramolett, előadják Angyal Ilka és Bihary Akos úr. 4. Füredi Béla Coppée-nak szép költeményét, a «Hajótörés»-t szavalta el nagy hatással. 5. Egy trióval zárták be az estét, melyben Hoffmann Béla játszotta a zongorát, Reichner Ottó és Piacsek István a hegedűt. A hangversenyt táncz követte, a befolyó tiszta jövedelem «Porges» név alatt fog kezeltetni.

Matinee. A László magángymnasium ifjusága apr. 26-án sikerült Matineet tartott melynek műsora a következő volt: Magyar népdalok, előadta, az ifjusági zenekar. Vig szavalat. Előadta, Baumfeld Lajos VIII. o. n. Magyar Rhapsodia, Székely Imre. Zongorán előadta, Nikodém János VII. o. n. The Spring, By Mary Howitt. Szavalta, ögróf Csáky Pallavicini Hypolit VIII. o. n. Sóbaj Keringő, Ivanovici. Előadta az ifjusági zenekar. Magyar Ábránd, Ketterer. Zongorán előadta, Meskó Gyula VIII. o. n. A holt költő szerelme, szövegét írta Jókai Mór, zenéjét szerzette Liszt Ferencz. Szavalja, Antal Mihály VII. o. n. Zongorán kíséri, Nikodém János VII. o. n. Az ideges ember Gabányi Árpád Szavalta, Frank Viktor VIII. o. n. Hunyadi induló Erkel Ferencz. Előadta, az ifjusági zenekar. Az ünnepélyen előkelő közönség vett részt, mely a szereplőket élénk tapsokkal jutalmazta.

Szerkesztői telefon.

H. Gy. Az előfizetők, azt a kiadóhivatal nyilvántartja, a szerkesztőhöz csak azok a dolgok tartoznak, a mik a lap szellemi részére vonatkoznak. Azért az előfizetők hiába fordulnak hozzánk adminisztrációs dolgokban, mi azon nem segíthetünk. **D. A.** Esztergom. A képtalány gyarló. **Hanzély** L. Tata 1. Le kell írni. A szünet Bpsten június 15-én kezdődik és szept. 20-ig tart. **Sziklai** J. Eperjes. Minden közlemény a szerkesztőségbe küldendő. 2. Más lap nincs. 3. A most küldött tudósítást nem használhatjuk. Pontos adatokra van szükségünk. **Több kérdésre a jövő számban.**

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI. Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kö- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, IX., Soroksári-utca 31

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.

HIRDETÉSEK

felvetetnek és jutányosan számitatnak

E z e r é v.

Mi ünnepzaj kél Alföld rónaságán?
Mi hatja át a büszke bérezi tájt?
Mi láng a szivben? — Oh mi büvös érzés,
Mely egybeforraszt népet és királyt!
— Átküzdött ezredév sirjánál állunk,
S a sir felett örömdalt zeng szivünk,
Éltet jelent e sir, biztatva lelkiünk,
Hogy másik ezredhez lehet hitünk.

Voltak népek, világrázó robajjal,
Rombolva száguldtak, mint fergeteg.
S hová levének, hol van nagy hatalmuk?
— Futó csillagként mind letűntenek.
S jött egy maroknyi nép, Kelet magyarja,
Nyomán nem ritt fel átkos pusztítás,
Hazáért lángolt s megtalálva honját,
Nem tűnt le többé, mint a többi más!

Am vad vihar zúdul a büszke tölgyre,
Széjjel tördelve lombdús ágait,
A törzs tovább él s hajtást hozva újra,
Átküzd az idő zord századit!
— Felettünk is tombolt vihar haragja,
Emésztő harczon hulltak hőseink,
De nem hiába! Ősi, szép hazánknek
Eleterőt adtak küzdelmek.

Ha egy szemernyi hála él szivedben:
Félistenek sora keletkeze!
Ha volt is átkos bűnünk, ámdé folytát
Lemosta mindig megváltók keze.
Kietlen gyászmező komor esendjébe
Királyi lélek új éltet lehelt,
S nehéz rabságban mindig küldé isten
Szabadságért hevülő, hős kelélt.

Ha egy szemernyi hála él szivedben:
Oh nagy világ! együtt örülj velünk!
Hisz vértől ázott századok veszélyén
Erős karod, bástyád volt nemzetünk,
Lengett a zászló nagy Hunyad kezében,
Egész Nyugatnak büszke zászlaja,
Nemesak Magyarhon: a keresztté jáváért
Zúgott fel irtó haboruk zaja.

Egy csillagunk volt mindig! Égi fénye
Sugároza be ez évezredet,
S e fény nem hal ki másik ezreden sem,
Virulnod kell szabadságszeretet!
Mig messze porló hős emléke szent lesz
S feledve nincs az önzetlen vezér,
Kit hős keblére nem rég zárt e szent föld:
Addig e szép erény örökre él!

Népem! ha mindent megtagadna tőled
Gonosz irigységgel sok ellened,
Ez egyet nem! hogy nagy ősök nevével
Ragyog évezredes történeted.
Légy büszke rájuk; méltó mind halálig,
S jöhet vihar, mely mindent felkavar:
Apáid tettin gyulva lelkesülve
Mint sziklabércz, szilárdan állsz magyar!

Föl! nagyra föl, hogy ezredév határan
Olvadjon egybe mult, jövő, jelen!
— A multnak annyi fenkölt példaképe
Imádott népem! serkentőd legyen,
Igy lelkesülve áldozz a jelennek,
Áldozz hazádnak, mint csak teheted,
Hogy híven épített jelenre várhasd
Méltó jövőd, a másik ezredet.

Kun Béla.

MIAMIS KIRÁLY.

Irtta: WALDEN EDMUND.

Bob egy hatalmasat pökött, kinyújtotta ökölre szorított kezét s dörgő hangon így szólt:
— Minket szeretne átadni a báró ur a bíróságnak, mert feltártuk üzelmét, mert Sir Richardnak nyomára jöttünk? Tudja mit, báró ur, elmegyünk mi magunk is és ott majd elmondjuk a magunkét. Érti? Most pedig eresztetek ki, mert aligha meg nem keserültek a támadást.

A szolgálhad, mely egészen elképedt a halottaktól, ijedten hátrált; félt Bobtól, a kit egészen kihoztak Sir Edmund szavai sodrából és Johntól, a ki elszánt arczeval állott Bob mellett vadászkesén pihentetve kezét.

Edmund halványabb volt a falnál. Végül így szólt hozzá Bob:

— Szívesen lebunkóználak mindjárt itt a helyszínen ficzkó, de nem akarom elvenni a hóhér munkáját. Jőjj John; jaj annak, a ki hozánk mer nyulni. Látod John, ezt nevezem szítuáczióznak.

Evvel elmentek mind a ketten, a nélkül, hogy valaki követte volna őket.

Gyors léptekkel Stack-Harbourtnak tartotak. Nagy meglepetésükre forrongásban volt az egész város. Asszonyok, gyermekek s fegyveres férfiakkal voltak tele az utcák; sok férfi meg a tő felé tartott lapáttal. Katonáságot is lehetett látni; felfordulás volt az egész városban. Már akartak kérdezősködni, miért van mindez, midőn Master Burns jött hozzájuk és így szólt:

— Jó, hogy itt vagytok.

— Az Isten szerelmeért, mi történt, Master?

— A francziák már itt vannak a tavon. Kitört a háboru.

— Itt vannak már?

— Igen, három hajót lehetett látni a távolról?

— Mi a manó. Csak nem akarnak bennünket elpusztítani?

— Mi meg nem is tettünk előkészületet. Csak most kapkodnak ide oda?

— Hát hajó van-e elegendő?

— Én csak annyit tudok, hogy a lakosságot s a hatóságot egyaránt meglepte a franczia hajók közeledése.

— No, akkor nemsokára halljuk is már az ágyukat. Sohasem hittem, hogy a francziák a tőről támadjanak.

— Rossz dolgunk lesz, Bob, ha a francziák

parancsolnak a tavon; aligha itt nem rekedünk akkor a «Molly»-val.

— Hisz még a mult hóban egyetlen hajójuk sem volt a czudaroknak sem Frontenacban, sem Montrealban. Biztosan tudtam, különben nem jöttünk volna át ide. Én részemről nem félek ugyan a franczia hajóktól, ha még olyan jók is; többre becsülöm valamennyinél a «Molly»-t.

— Gyalog bajos volna hazamennünk. Fáradtságos ut ez nagyon.

— Meg aztán valószínűleg ellepik az utakat az indiánok is, ha már a tavon vannak a francziák. Előbb azt beszélték, hogy a kormány kibékült az ellenséggel és ime most a nyakunkon van a franczia. Bizonyára valami megint történt köztük, de menjünk a tóra, ott talán többet hallunk.

— Mióta arról értesültem, hogy az Ontarió vidéke lesz színtere a csatának, melyben bizonyára részt vesznek a vörösbőrűek is, szörnyen aggódom Mari miatt. Istenem, mi lenne a szegény leányból, ha a vad irokezek betörnének jóságunkba?

John is megjijedt a mint átgondolta nővérenek veszélyes helyzetét.

Bob pedig így szólt:

— Legyen nyugodt Master, a vörösöknek elég dolguk lesz az Ohión; nem érnek azok majd rá, hogy a Farmbe hatoljanak mely nem esik utjukba.

— Bár ugy lenne; de nekem már nincs nyugtom, míg viszont nem láthatom az én kedves Marimat.

Tarka néptömeg között mentek a kikötő felé; utközben a két fiatal az öreg Burnsnek elmondta a lord Sommersetnél történeteket. Nagyon meghatotta az öreget a lordnak szomorú sorsa.

— Jó, — mondá végre Burns, hogy másra kell most gondolni, mint a perelésre, mert különben sok kellemetlenségünk lehetne evvel a finom Sir Edmunddal; elég gazdag, elég hatalmas arra, hogy kénye-kedve szerint bánhasson el velünk, legalább egy időre.

— Hát az indián hol van?

— A hajón maradt, nem tetszik neki a város.

— Derék ficzkó ez a Nikuthas, még nagy harcizos lesz belőle. Szinte kibékülök a vörösbőrűekkel, amióta őt ismerem, — folytatta Bob.

A «Molly» kikötése után Burns Master felkereste a város parancsnokát, értesítette elményeiről s a rablókról, de nem említette Sir Walthamot; erről először is Sommerset lordnak akart szólani, hogy tetszése szerint saját maga intézkedhessék ebben az ügyben.

A parancsnokot, Dunviddie őrnagyot, nagyon meglepte Burns elbeszélése, de szerinte egyelőre gondolni nem lehet a rablók üldözésére, mert a háboru már a küszöbön volt. Burns meglepetéssel hallotta ugyan ezt a hírt, de azért nem nyugtalanzkodott. Említette az őrnagynak a hős indián ifjút, Nikunthast is.

— Nikunthas? — kérde az őrnagy, — talán csak nem fia a piankeschawok nagy főnökének Tanarachissonnak?

Burns nem ismerte közelebbről az indián körülményeit, családi viszonyait, de a mint az

őrnagynak leírta őt — így szólt ez: — Ez az; de el nem tudom gondolni, hogy került ő az Ontarióra.

Rögtön elment tehát a «Molly»-ra s nagy csudálatára csakugyan Tanacharisson fiát találta ott. Az őrnagy jól beszélt a miamisok nyelvén, a mely törzshöz a piankeschawonhoz is tartoztak és így szólt:

— Nikunthas, fiam, hogyan kerülsz te ide?

Öröm tükröződött az ifju arczáról, a mint meglátta az őrnagyot, a ki a kormány megbízatásából gyakran fordult meg az indián törzsek között és jó barátja volt Nikunthas apjának.

— Oh! az «Igazmondó Nyelv», — kiáltott Nikunthas.

— Fiam, hogyan kerülsz te ide ebbe a gyarmatba? És hozzá egyedül, mit csinál Tanarachisson barátom?

Nikunthas e kérdésre lehajtottá fejét és így szólt megindulva:

— Tanacharisson átköltözött népe vadászterületeire.

Az őrnagyot, a ki tisztelte, becsülte a piankeschawok vitéz s értelmes főnökét, meghatotta Nikunthas felelete.

— Hát meghalt Tanacharisson? Manitunak bizonyosan kellett egy bátor törzsfő, de majd fia, Solyomszárny remélhetőleg atyja nyomdokaiba fog lépni.

— Tanacharisson fiának már nincs hazája. Falunkat, Piquat, porrá égette az ellenség, maga, a nagy főnök is ott lelta halálát.

— Micsoda? Mit beszélsz? Hát ily dolgok történnek az Ohio völgyében s mi semmit sem tudunk erről? Hát mondja el nekem a fiatal főnök vitéz apjának kimulását.

A fiatal indián ezzel elmondta, hogy a franczia ügynökök ajándékkal, szép szavakkal, rábeszéléssel majd az összes miamis indiánokat el vonták az angol szövetségtől, melyhez hűségesen ragaszkodott atyja, Tanacharisson törzsenek egy kised részével együtt.

Elmondta, hogy néhány héttel azelőtt egy csapat franczia jött a faluba vagy hétszáz ötven indián kíséretében s erősen követelték a faluban lévő angol kereskedők kiadását, a mit Tanacharisson természetesen megtagadott. Erre összeütközésre került a dolog és Tanacharisson hősi ellentállás után elesett s a reája gyújtott házban, a lángok között lelta halálát.

Nagy önuralma daczára megindultan így folytató a fiatal indián beszédét:

— Nikunthas aznap éppen vadászatot volt. Amint este hazajött, már porban hevert a falu, az apa és a harcizosok holtan terültek el a földön, a vad irokezek pedig üvöltve tánczoltak Piqua romjain. Csak nagy nehezen tudták az öreg harcizosok Nikunthast visszatartatani. Mert az ellenség közé akart rohanni, hogy ott lelje halálát. Ők azt mondták, Nikunthasnak meg kell bosszulnia apját és Nikunthas ezt meg is fogja tenni.

— Ez borzasztó. Hát annyira előhaladtak már ott a francziák? És leghivebb barátunkat, Tanacharisson is megölték? No ha erre sem mozdulnak a gyarmatok s nem irtják ki a francziákat az irokezekkel együtt, akkor igazán megérdemlik sorsukat. És néped hova lett, Nikunthas?

(Folyt. köv.)

Az ország ünnepe.

Magyarország királya megnyitotta az ezred-
éves ünnepet.

Agyudőrej, harangzugás közepette, lobogó
zászlók alatt hangzott fel Magyarország székes
fővárosában a tengernyi nép megújuló éljen-
riadala.

S a lelkesültség lázától égő tömeg hangja
végig vonult a négy folyó kalásztérő határain
s a tavaszi virágokkal borított Kárpátoktól
az azurkék Adriáig áhitattal kelt nyomában
a fohásszerű ima a millió- meg milliónyi
magyar nép ajkáról: «Dicsőség a magas-
ban Istenünknek», ki e szép napot megérünk
engedé.

Volt idő, hogy a magyar hatalmasabb volt
mint mai napság.

Volt idő, hogy Róma s Bizánc megremegett
a magyar név hallatára.

Volt idő, hogy három tenger mosta az or-
szág határait s Európa legkiválóbb tudósai és
költői a magyar király udvarába seregltek,
hogy a magyar név dicsőségének sugaraiban
melegedhessenek. De soha oly büszkén, oly
férfias öntudattal nem mutathatott a magyar
e vérről szerzett s honfívrrel gazdagon öntö-
zött földre, mint most a haza ezredéves fenn-
állásának ünnepén. Mert soha oly szilárd biza-
lommal nem gondolhatott a magyar a nemzet
fényes jövőjére mint most. Ezer ellenség fe-
nyegette mindenha létünket. Német, tatár, török,
orosz mind magyar vére szomjazott s ha
nem döngette külső ellenség a kapuinkat, bel-
villongás huzta szét az ország erőit. Már-már
elsötétült a magyar fényes csillaga. A dicső
szabadságharc is csak ideig-óráig tudta a né-
pek érdeklődését irántunk felébreszteni. A ma-
gyar név már-már kiveszett az európai népek
emlékezetéből. Voltak emberek, a külföld jele-
sebbjei között is, a kik Magyarországnak mint
önálló államnak létezéséről alig tudnak. Ezek-
nek számára jó ez az ezredéves ünnep.

A béke áldásos évei, igazságos uralkodónk
alkotmányos érzülete, kormányaink tevékeny-
sége s a nemzet nagy többségének összetar-
tása pár röpke év alatt századok mulasztását
volt képes pótolni.

A magyar király megnyitotta a kiállítást,
mely az egész világnak hirdetni van hivatva,
hogy mi a magyar, milyen a műveltsége, mi-
lyen a tudása, haladása, — bebizonyítani van
hivatva, hogy ez a külföld által kevésbé be-

esült s alig ismert nép nagy, hatalmas, életerős
és hogy mekkora készütséggel megy egy új
ezerév elébe.

Fényes és emlékezetes ünnep marad ez, míg
a magyar élni fog. Szem nem látta, toll leírni
nem tudja, hogy minő magasztos, minő lélek-
emelő volt az ország ünnepének megnyitása.

A mit a vagyon, a hatalom, a lelkesedés
alkothatott, mind együtt volt. Mindent oda vit-
tünk a király köré, a ki együtt örült népével,
együtt ünnepelt országával s elhozta magával
a bánatos királynét, aki az ő szeretett Magyar-
országának legnagyobb ünnepére visszatért
közibénk.

És elment a király, s az ország nevében az
a sok ezer magyar a Mátyás király templomába,
hogy hálát adjon Istennek azért, hogy ezer
évig föntartotta ezt az országot s a jövő ez-
redévre áldását könyörögje le.

Az istentisztelet után következett a nap ese-
ménye. Magyarország herszegprimása, Vaszary
Kolos, a történelem egyszerű tanárától a leg-
főbb egyházi méltóságra emelkedett főpap a
király trónja elé lépve a következő szép be-
szédet intézte a királyi párhoz:

«Elhangzott a hálaének ajkainkról, király és
nemzet együttesen borult le előtted Mindenható
Isten, kinek tekintete ronthat és teremthet száz
világot, előtted Örökkévaló, kinek szemeiben ezer
év annyi, mint a tegnap, előtted jóságos Atyánk,
ki bár vétkeink miatt büntető kezddel sujtottál,
erényeinkért áldásoddal is boldogítottál.

Felséges Uram!
Felséges Asszonyom!
Nemzetem!

Ezer éves létünk határkövénel állunk, mely-
nek egyik oldalán arany és vérbetűkkel vannak
felírva a mult eseményei, a másik oldal a belát-
hatatlan jövő számára üresen áll.

Olvastad-e nemzetem: mennyi öröm és bá-
nat, dicsőség és gyász, jólét és szenvedés, harci
diadal és csatavesztés, összetartás és pártviszály
váltakoznak ezeréves multadban?

Olvastad-e, hogy nemzetünk, bár néhány
évtized alatt e hazát megszerezte, mégis kül-
földre tör, sok vért ontva maga is vérzik és két
nagy vereség után kétségelenül a hunok és
avarok sorsára jut, ha csak vértől párolgó fegy-
verét a béke Fejedelme előtt le nem teszi és a
kereszténységet fel nem veszi.

Kard foglalta el, kereszt tartotta fen a
hazát.

Nemzetünk a kereszténység felvétele által

belép ugyan az európai népesaládba, de nem
olvad be; fejedelme a kor intézményei szerint
nem lesz alárendeltje, hűbérese a római csá-
szárnak, hanem a pápától nyert koronával meg-
koronáztatva, mindenkitől független és önálló
királyságot alkot.

E korona hatalmat ad a királynak és tekin-
télyét külről emeli, de bensőleg lelkiismeretében
megköti, mert az alkotmány megtartására kö-
telezi.

Szent koronánk e szerint mint védő Cherub
lebeg király és nemzet felett, mindegyikben je-
lezve kötelességet, mindkettőnek biztosítva
kölcsonös jogait.

Igy született újra a százéves Magyarország
a keresztény hit ölében.

Ez esemény nemzetünk sorsának forduló
pontja, a trón támasza, szabadságunk biztosí-
téka, fénykorszakaink forrása, megpróbáltatá-
sunk erőssége, létünk alapköve.

Mivé lettünk volna e nélkül? Azok a viha-
rok, melyek fölöttünk elvonultak, számban na-
gyobb, erőben hatalmasabb nemzeteket is e-
pusztítottak volna, hisz óriási hatalmak hány-
szor zudították reánk hadaikat? Későbbben szá-
zadokon át testünkkel fogtuk fel a nyugat ellen
intézett támadásokat, melyek alatt templomaink,
iskoláink, városaink, falvaink elhamvadtak, test-
véreink százezrenként foj ságba huzottak
és ezen vésteljes időszakban még saját
magunkkal is küzdöttünk életre, halálra.

Ha mindezeket csak futólag olvasod is nem-
zetem, el kell ismerned, hogy Isten erős keze
tartott fenn.

Miért tartott fenn?

Mert azoknak, — egyeseknek úgy, mint
nemzeteknek — kik őt, mint atyjokat tisztelik,
hosszu életet ad.

Megdöbbenve olvasom a szent könyvekben a
következő fenyegetést: »Az ur megveri és ki-
tépi Izraelt a földről, melyet atyáinknak adott és
elszórja őket«, — ha nem tisztelik őt.

Nemzetünknek volt sok bűne, de volt egy
nagy erénye: hogy Istent nem tagadta meg
soha, tiszteletét törvénykönyvbe ígatta. Fen-
tartott Isten azért is, mert sok pártfogónk volt
az égben. Nincs nemzet, melynek uralkodó esa-
ládja annyi szentet számlálna, mint maga az
Árpádház.

Leghatalmasabb közbenjárónk volt mégis a
mi Nagyasszonyunk, kinek alakját zászlóinkra
himeztük, pénzeinkre vertük, tiszteletét, szere-
tetét versekben zengedeztük.

Midőn bűneink sokasága miatt magához az
Urhoz folyamodni féltünk, veszély idején száz-
ezrek, milliók ajkain hangzott fel az ének:

Boldogasszony, Anyánk,
Régi jó Patronánk,
Nagy inségben lévén
Igy szólít meg hazánk:

Magyarországról édes hazánkról
Ne felejtsd meg szegény magyarokról.

Isten véghetetlen irgalmából jutottunk el te-
hát az ezredik évig.

Légy üdvözölze, légy áldva e magasztos ün-
nepen igénytelen hű fiadtól drága hazám!

Áldott legyen földednek minden hantja, mely
annyi szent hamvat takar, áldott legyen földed-
nek minden göröngye, melyet hőseink vére ön-
töze és munkásnépünk verejtéke nedvesítve.

Áldott legyen földednek minden családi tűz-
helye, melyet vallásunk megszentele.

Légy üdvöz, légy áldott

Felséges királyom,

Nemzetem atyja:

Isten irgalmából te vezeted be a nemzetet
a második ezer évbe, nem a fegyverek zörejé-
vel, hanem bölcsességed fényével, szereteted
melegével.

Esdve kérem a királyok királyát, nyujtsa ki
védő karját felséges személyedre, öntse, áraszsa
reád kegyelmeinek bőséges teljét, hogy ennek
világosságánál részletesen és tisztán felismerve
nemzeted ügyeit, átlátva bajait, bátran és sze-
renesen teljesíthessd és oldhassad meg mely
kötelességérzettel, alkotmányos hűséggel és lan-
kadatlan fáradsággal kezelt királyi feladatodat.

Adjon neked az Úr csendes országot, hű ta-
nácsadókat, jó népet, erős hadsereget, tartós bé-
kességet, hosszú életet, hogy népedet szentség-
ben és igazságban még soká boldogan vezet-
hessed.

Légy üdvöz! Légy áldott fölséges királyném!

Fogadd el e templomban, hol megkoronáz-
tattál, legmélyebb hódolatunkat, legőszintébb
szeretetünket irányunkban mindig tanúsított jó-
ságodért, szeretetedért.

Aldólag emlékszünk, hogy midőn nemzetünk
anyjává lettél, édes anyai nyelvünkön szólottál
hozzánk áldólag, emlékszünk, hogy azt az arany
fonalat is anyai gyöngéd keze szötte, mely hön
szeretett királyunkat, a nemzettel elválaszthatat-
lanul összekötötte.

Légy ezután is gyámolítója a szegényeknek,
vigasztalója a szenvedőknek, közbenjárója a trón
előtt kegyelemért esedezőknek.

Földi királyném!

Földi anyánk!

Legyen életed utain vezérlőd, oltalmazód az
égi királyné, az égi anya.

Legyen áldása a királyi gyermekeken!

Legyen áldás az egész uralkodó családon!

Föl a szivekkel!
Föl nemzetem!

Megtartani, fölvirágoztatni, boldogítani az
ősök által elfoglalt és nekünk örökségbe hagyott
hazát, ez a nagy és nemes feladat vár nemzetem
reád!

Igaz! a láthatár kissé borult, de máskor sem
volt tisztá fölötted az ég.

Sokszor állottál már a sirod szélén s mégis
midőn azt hitték rólad, hogy kiirtottak, te gyarapodtál.

Midőn azt vélték, hogy megaláztak, te diadal-
maskodtál!

Midőn azt gondolták, hogy meggyengítettek,
te erősödtél.

Most is, ezer év után nem megfogya, nem
megtörve, hosszú nemzeti életednek nem alko-
nyán, hanem delén, erőteljesen lépsz át a máso-
dik évezredbe.

Legjobb királyod uralkodása alatt sorsod
saját kezébe van letéve.

Vigyázz!

A letűnt nemzetek legtöbbszörének nem külel-
enség, hanem önfia vágta sebét.

De bármennyire összetartasz, Isten nélkül
sem boldogulhatsz nemzetem!

Azért azt a törvényt, melyben ezeréves léte-
det megörökítéd, melyben az isteni gondviselést,
a vallásos áhitatot, a király iránt való hűsége-
t, a hazaszeretetet megemlíted, ne csak a
fórumnak hideg és érzéketlen márványablájára,
hanem lelkedbe jó mélyen vésd be.

Én nemzetem!

Isten megparancsolta egykoron szolgájának,
hogy a népet, midőn az ígélet földjére lép,
áldja meg.

Én is, Uramnak méltatlan szolgája, ez ünne-
pélyes órában áldásra emelem kezemet és
imádkozom:

Hallgassa meg, nemzetem, a te könyörgése-

det az Ur és szorongatásod idején irgalmas
arcát ne fordítsa el tőled.

Legyen veled a jövőben, mint volt Atyáiddal
a múltban.

Adjon bőséget az ég harmatából, a föld kö-
vérségéből, hogy inség, nyomor ne látogasson
meg téged.

Tegyen nagy és erős nemzetté és magasztalja
fel nevedet minden időben.

Ha ellenség törne reád, harcsojjon melletted
és segítse kivívni győzelmedet!

Adja meg neked az ur bölcsességének lelkét,
hogy megtarthassad, vagy megszerezhesd az
őseid erényeit, hogy valaha megingassad azon
erős alapokat, melyekre atyáid hite építette az
országot.

Adja meg neked az ur bölcsességének lelkét,
hogy felismerjed az igazi haladás ösvényét, ne-
hogy erkölcsödben megromolva, erődben meg-
fogyatkozva, elveszítsed e földet, melyet a te
Urad Istened hazául adot teneked.

Uram, hallgasd meg imádságomat.

Szeplőtelen szűz Anyánk régi nagy Patro-
nánk, esedezzél erettünk, hogy az Atya, Fiu, és
Szentlélek áldása legyen velünk mindenkor.

Ámen!

A primás beszédét visszafojtott lélekzettel
hallgatta mindenki. Egy szem se maradt szá-
razon, a mikor a hercegprimás a hazára és a
királyi párra az ég minden áldását könyörögte
le, de számos ajkról egy-egy halk éljenzés is
hallatszott, a mikor a primás a nemzet dicső
történelmére visszaillesztve rámutatott a ma-
gyar nemzet ősejére.

A beszéd alatt úgy a király mint a királyné
le se vették tekintetüket a hercegprimásról, ki-
nek szavai messze elhangzottak a templom
minden zugában.

Ti pedig olvassátok el, véssétek emléketekbe
minden szavát s boruljatok le és mondjátok
forró imát hazánk boldogságáért.

BALASSI BÁLINT.

Irta: KEMÉNY ALADÁR.

Szülőföldéhez intézet búcsuénekéből lángoló
hazaszeretete tűnik ki. Mily hévvel teljes
bensőség rejlik már a bevezetésben is:

Oh én édes hazám, te jó Magyarország!
Ki kereszténységnek viseled paizsát;
Viselsz pogány vérrrel festet édes szabtyát,
Vitézlő oskola: immár Isten hozzád.

Körülszáldossák az emlékek és ő rendre meg-
szólítja bajtársait, a vitéz egrieket, méltatja a

derék, pogánykergető daliákat. Fájva bucsuzik
el a megszokott, tündöklő katonai pompától;
eszébe juttatja magát serény szolgáinak, kik-
kel annyi jót művelt. Istenhozzádot mond a
honi tájaknak, duszító tusái színhelyeinek.
Könnyhullatva válik igaz atyafiaitól és meghitt
barátaiktól, üdvkivánatait küldi a magyar szü-
zeknek, sőt csalfa kedvésének is. Mindezt drá-
mai élénkségű fokozatban számlálja elő, a cli-

max legfelső lépcsőjére érve, föllobban eddig
türtöztetett elkeseredése és költeményeit lán-
gokra kárhoztatja:

Ti pedig szerzettem átkozott sok versek,
Búnál kik egyebet nékem nem nyertetek,
Tűzben mind fejenként égjétek, veszszetek,
Mert haszontalanok, jót nem érdemletek.

Ki is ment Lengyelországba s párja vesztett
csalagányként ott zengette vérző keserveit a
morajló tenger partján. Őt esztendő mulva
haza hajtotta a honvágy. Kardját ajánlotta föl
a szorongatott nemzetnek. Török ágyugolyó
szabadította meg a lét kinjaitól: úgy halt meg
mint hazafi az oroszlanszívű hős.

Hogy mily fontos Balassi Bálint költészete
nemzeti irodalmunk történetében, abból is ki-
tetszik, ha fontolóra vesszük, mi volt előtte a
magyar költés és mivé fejlődött ő általa. Föl-
léptéig minden lyrai kísérlett a vallás érzés
szűk határai közt mozog; a lantosok és vándor
hegedűsök mindenről zengedeztek, csak önnön
érzelmeikről nem. Tynódinak, Hovaynak és
társaiknak a lyrához édeskevés érzékük volt.
E pangásért maga az alszeméret szenvelgő
kor felelős, melynek izlése és véleménye hatá-
rozottan helytelenítette, sőt valóságos gyalázat-
nak tekintette az olvadozást. Az úgy nevezett
«virágénekek» a nép körében termettek.

Balassinak elvülhetetlen érdeme, hogy szem-
ben állott e ferde közhittel és a parlagon he-
verő lyrai költészetnek buzgó művelőjévé vált.
A hazafias és vallásos költészetbe pedig bele-
vitte és érvényesítette egyéniségét, mely te-
kintetben uttörő irodalmunkban. Énekei nem
merő képzelődés szülöttei, ábrándok és légvá-
rak, hanem a valóság visszhangjai, az ő vi-
szontagságos bus életéből fakadnak.

E költéshez kifejező eszközök is kelletek.

Balassi mellőzte az eddigelé vivő, Tynódy
és lantostársai nyomán meghonosodott Darabos
«siket» alexandrint és új zengzetes formákat
honosított meg. Létrehozataluknál a népkölté-
szet alakjait és idegen mintákat tartott szem
előtt, különösen a fülbemászó olasz schémák
voltak rá hatással, mint azt háromszoros stró-
fái bizonyítják. Végtére pedig ő találta ki a
szonetre emlékeztető Balassi versszakot (rim-
képlete: aabcbddb), melynél dallamosabb for-
mára Kisfaludy Sándorig nem akadunk.

Nyelve páratlanul hajlékony, zengzetes és
mindenek fölött magyaros. Idegen szó csak
elvéve csuszik be nála, régi töröl metszet
hónias kifejezéseket pedig (éjten-éjjel, vérben
fertezni, reám kihűdt, hamar ló, morotva, le-
pentőcske) mintegy bőség szarujából önt. Tech-
nikai ügyessége kora viszonyaihoz képest cso-
dálatos, rimelése könnyed, kielégítő. Altalában
pedig költeményeibe olyan eszméket, fordula-
tokat hozott be, melyeknek az ő idejég híre
hamva sem volt irodalmunkban. A szó szoros
értelmében ő fölemelte költészetünket a mű-
velt Nyugat színvonalára. Mindezt összevetve
elmondhatjuk, hogy Balassi működése kor-
szakalkotó.

Hatása századára kétségkívül mély volt,
egész iskola keletkezett nyomdokain, melynek
előkelőbb tagjai is azonban, mint Beniczky,
Rimay, Koháry, messze maradnak tőle. Idők
folytával a hálátlan utókor előtt Balassi neve
teljesen feledésbe sülyedt, csak 1874-ben sikerült
költeményeit egy levéltár poros rejtekeiből ki-
bőngészni. Mindazonáltal Balassi egyike azon
embereknek, kinek alakja mellett a századok-
nak hatás nélkül nem kellene elsuhannia:

Dalt érdemelt, mert költő, könyvet mert
szeretett.

(Vége.)

Segits magadon és megsegit az Isten.

— A Tanulók Lapja számára írta: *Teveli Mihály*. —

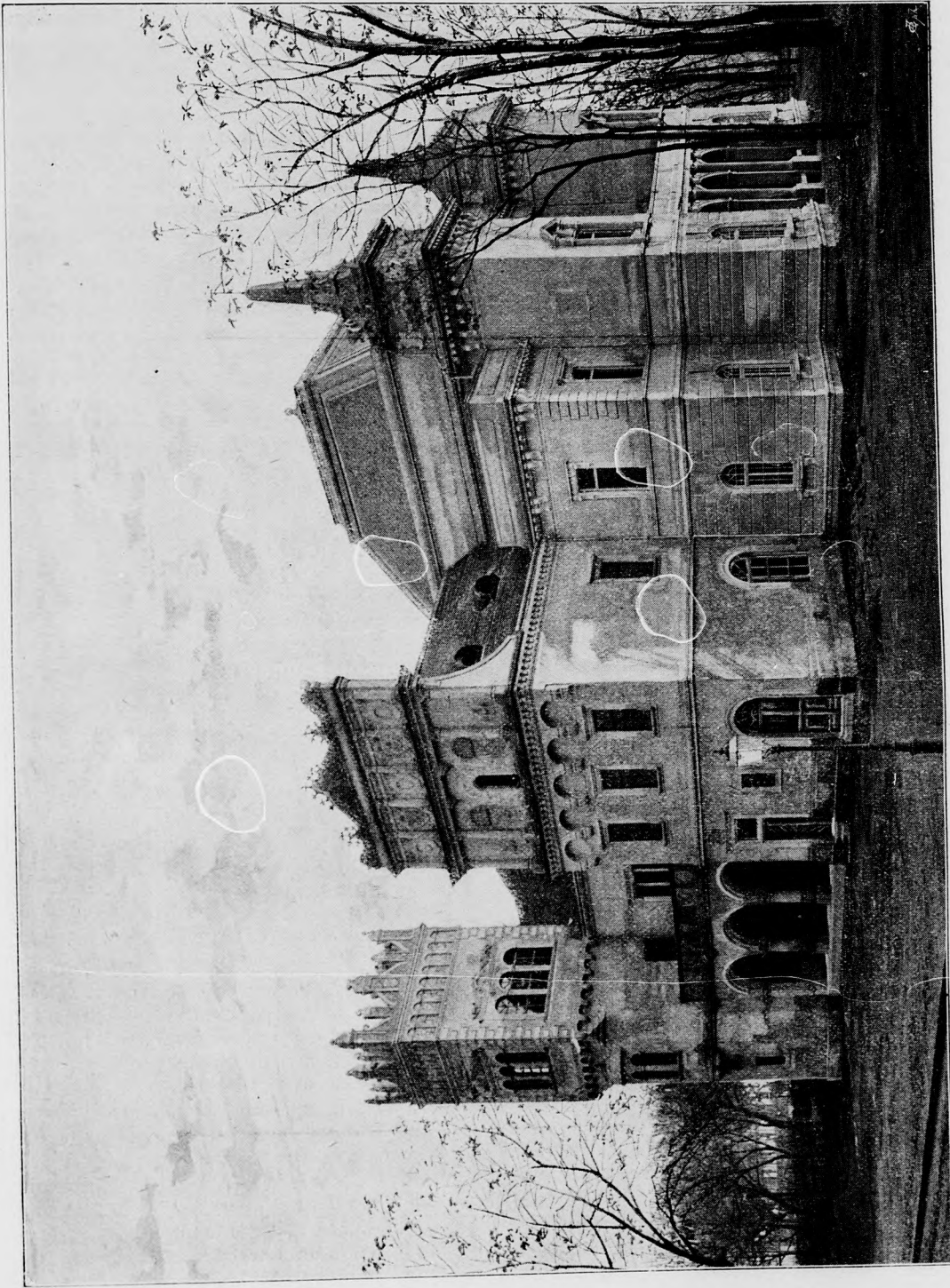
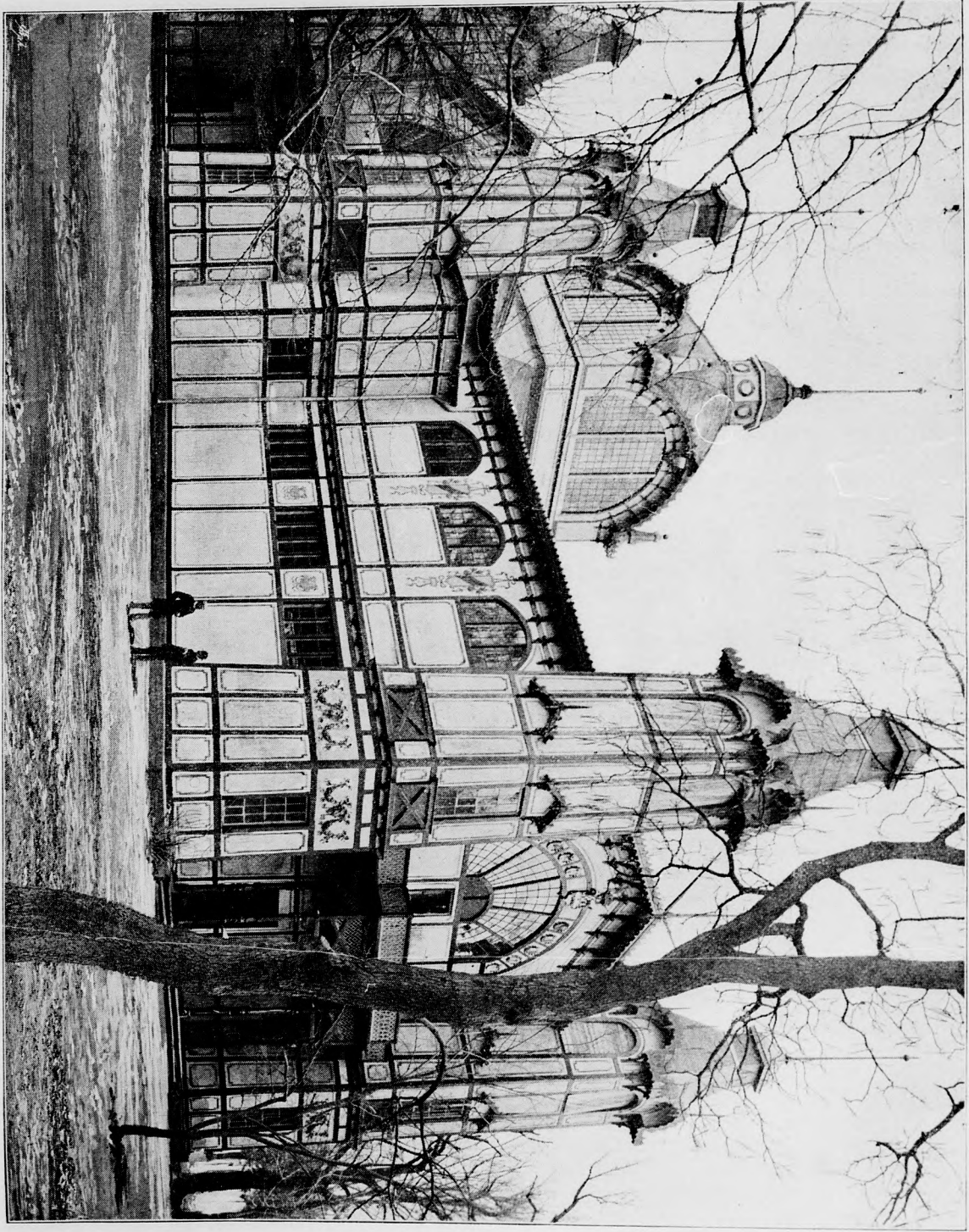
IV.

Gyurkó, a kis csordás.

Csodálatos dolog az a pletyka, különösen
a kis városokban vagy falvakban. A lavina se
különb. A lavina, a hó görgeteg is, eleinte
csak egy kis hótömeg, a mely a hegy csucsá-
ról a völgybe kívánczik, mennél lejjebb jut,
mennél tovább halad, annál több hó tapad

hozzá s mire leér a mélységbe, egész kunyhó-
kat ragad magával és temet maga alá. A
pletyka is legtöbbször csak egy odavetett szó-
ból támad, az a szó azután szájról-szájra száll,
mindig nagyobb lesz, mindig fenyegetőbb ala-
kot ölt, végre akkora lesz, hogy többé meg
nem semmisíthető, még ha minden alapot nél-
külözne is, még akkor sem hinnék el az el-
lenkezőt. A milyen nevetséges megszokás ez a

Horvát iparosok.

Kereskedelem, pénz- és hiteltelgy.

pletyka, olyan mélyen gyökerezik a kisvárosok társadalmi életében. De mit is csináljanak az emberek unalmukban! Olvasni nem igen olvasnak még nálunk, csak a kinek kenyeré az olvasás. Az emberi léleknek meg kell szellemi táplálék s ha más nincs, egy kis pletyka is jó. S ebben a tekintetben K... városka se különb a többinél. Ott is csak vannak nénikék, a kik harisnyakötés mellett agyon pletykáznak egymást. S jaj annak, a kiről valami rossz dolog tudódik ki! Fél esztendeig azon nyargalnak s olyan feketére festik, hogy még az ördög lelke se különb.

Lám most is híre járt a városban, hogy október 6-án éjjel, a szellemek órájában, pont tizenkettőkor, három gonosz diák, valószínűleg garabonciás diák, kilopta a városház régiségtárából azt a híres magyar zászlót, melyet a 48-iki időben 10 orosz golyó átlukasztott. Fölvitték a szabad kutatás bányáüregébe és ott iszonyu átkot mondva a magyarra, elégettéki hamuját pedig elküldték a turóc-szent-mártoni híres pánszlavoknak. Sőt mi több, az egyik néni, a ki még mindig erősen hisz a boszorkány történetekben s a kinek a tüsszentés után legfőbb élvezete középkori boszorkánymeséket olvasni, ez a néni még azt is látta éjjel egynegyed egykor, hogy egy seprőn nyargaló asszonyféle lámpással a kezében sietve vágta a turózi hegyek felé.

Egy másik vélemény szerint nem volt igaz, hogy a városház régiségtárából ellopták a zászlót, mert hiszen a városi hajduk őrmestere azonnal utánajárt a dolognak harmadnap reggel és meggyőződött róla, hogy azt a zászlót senki sem lopta el, hogy teljes épségében pompázik a 48-as puskák között. Mindazonáltal sok hitetlen Tamás akadt a városban, a ki az előbbi véleményhez ragaszkodott. Azt mondták ezek a Tamások, hogy a városi urak csak titkolják a dolgot, csak szépíteni akarják az esetet, mert félnek, hogy a közvélemény ellenük zudul majd a gondatlanság miatt.

A diákságot is elfogta a zászlóláz az órákzökben, 10 perczkor, meg 15 perczkor egyébről sem beszéltek, csak a zászlósértésről. Bár tudták, hogy még csak mondják, csak pletykáznak, de mégis abban a meggyőződésben voltak, hogy, ha nem fúj a szél, nem zörög a haraszt. Sokszor lehetett látni, a mint egy-egy hevesebb vérű tanuló összeszorított ököllel fenyegetődzött társai előtt és bosszút esküdött az áruló fejére. A lecke sem ment úgy azokon a napokon, mint máskor. Nem egy szekunda jutott osztályrészül egy-egy felbuzdult hazafinak, de nem nagyon bánták, csak tudódjon ki a ti-

tok. Valóságos bizottságokká alakultak és busutjártak föl a bányáüreghez, tanulmányozni akarták a dolgot a helyszínen. Az üreg azonban nem árulta el a titkát, a kövek némák maradtak, még hamva-pora sem látszott már harmadnap a zászlóégetésnek. De annál nagyobb nyoma látszott a tanuló-bizottságok működésének. A bánya tulajdonos engedelmével szépen feldíszítették azt a helyett, és az őszi szél vigan lobogtatta ott a hármast, a hol pár nappal azelőtt megbecstelenítették Magyarország jelvényét. Öt zászló lengett a bányáüreg bejáratánál s az a legelő még sohasem érzett annyi lábnyomást mint azokon a napokon.

A teljes elégtételhez még csak egy hiányzott: a tettesek megbüntetése. De hol vannak azok?

Ki látta őket? Vajjon reáliskolai tanulók követték-e el a merényletet, vagy éretlen inasok? Ezekre a kérdésekre senkisé tudott válaszolni, bármennyire igyekeztek is a beszéd forrására jutni. Beszéltek Gyurkóról, a kis csordásról, azt állítják némelyek, hogy ő volt a jelenetnek egyedüli tanuja, hogy ő elmondta a dolgot atyjának, az meg tovább adta. De ezt csak állítják, mert bebizonyítani nem lehet. Gyurkó kerekén tagad mindent. Akárki kérdezte harmad nap negyed nap, mindenkinek azt adta feleletül, hogy ő mit sem tud arról a dologról, hogy neki eszéágában sem volt a bányáüregnél leskelődni, hogy ő akkor este, szombaton este, csendesen szundi-

kált otthon a szalmazsákon és még csak nem is álmodott diákokról, sőt még azt is erősítette, hogy ő máig se tudja, mi a különbség a magyar és tót zászló között s hogy ő csak akkor látott egyszer zászlót, mikor a nagyságos urat megválasztották képviselőnek.

Ennek pedig, hogy Gyurkó így beszélt, megvolt a maga oka.

Szombaton este történt a szerencsétlen merénylet s vasárnap délelőtt már beszéltek róla a városban. Lélekszakadva jött haza Czankó Pista a miséről. Egészen kikelt az arcából. Még Róza néni is feltűnt a fiúnak izgatott állapota, pedig szegénynek magának is elég-baja volt. Az ünnepélyről haza menve meghült és olyan fejfájást kapott, hogy egész éjjel nem tudott aludni.

— Mi lelte magát, hogy úgy kipirult, keredézé a konyhán keresztül haladó Pistát.

— Semmi, néni, csak nagyon siettem.

— Hallotta mit beszélnek a városban, hogy mi történt tegnap este a szabad kutatás barlangjában?

— Hallottam, felelt a fiú, miközben a tűzhely fölé tartotta a kezét s úgy tett mintha fázna. Hiszen az emberek sok bolondságot beszélnek össze. Csak nem hiszi el néni?

— Hinni nem hiszem, hanem félek, hogy mégis igaz.

Lári fári, nem kell mindenre hallgatni. S azzal befordult a diák szobába, a hol a két Purjez meg Béla ültek a pamlagon. Már régen nem beszélgettek egymással olyan bizalmasan. János az egyik oldalon támaszkodott a közepre fogott Bélára, Bohuszláv meg a másik oldalon. Mikor Pista belépett, egyszerre elhallgatott mind a három s bámulva nézték társuk megrémült arcát.

A lélek megrémült nyugalmát nem lehet eltitkolni, az arc a lélek tükre, minden legkisebb érzélem visszatükröződik azon. Nagyon hideg embernek vagy nagyon gonosznak kell annak

lennie, kinek arca a lelki megindultságnál mozdulatlan marad. Pista még nem volt gonosz, ő csak rossz volt, jó utról letévedt tanuló volt, a bűn tudata még arcába kergette a vért. Ugy lihegett mintha a tatar kergette volna meg. Zavarodottan tekintett körül a szobában mikor pedig látta, hogy egyedül vannak, fogott egy széket, odatolta a pamlag elé és leült Bélával szemben.

— Te, Béla, kezdi a beszélgetést, én mondanék neked valamit. Azt mondják, te jó fiú, vagy, s én tudom, hogy jó szíved van.

— Csak ki vele, Pisti, felelt Béla a ki észre vette, hogy lakótársának valami baja van. A másik kettőnek viselkedése is furcsának tetszett előtte s hozzá járultak még Pista hízalgó szavai. Itt valaminek kellett történi gondolta magában s előre hajolt Pistához, hogy suttogásszerű szavait jobban hallhassa.

— Igérd meg Bélám, folytatá amaz, hogy nem szólsz senkinek arról, a mit most mondd neked.

Mondd becsületszavadra.

Béla csak nézett, a nélkül, hogy egy szót is szólt volna.

— Mond becsület szavadra, ismételte Pista. Tedd meg ezt az egyet nekem. Nem fogod megbánni. Meglásd ezentul sohasem bántlak meg sem téged, sem a nénikének nem okozok többé kellemetlenséget.

Béla becsület szavát adván, hogy nem szól senkinek arról, a mit hallani fog, így folytatá Pista vallomását.

— Hallottad bizonyosan a zászlóégetés történetét. A magyar zászlót én égettem el, János és Bohuszlávval együtt.

Néma csend követte Pista szavait. A három czinkostárs talán a hatást vizsgálta Béla arcán. Olyan halvány lett a szegény fiú egyszerre, mint a fal. De ő sem szólt, csak erős sóhaj tört elő kebléből.

(Folytatása következik.)

A régiek vízépitkezéséről.

— A Tanulók Lapja számára: Irta: *Bubics Jenő*. —

A vízépités, mint általában az építés, az emberiség műveltségi állapotának egyik fontos nyilatkozata. Egy fejlett és előrehaladott nemzetnél az építés e nemét mindig virágzó állapotban látjuk, és evvel bizonyítványát adja valamely nemzet műveltségének. A mely nemzet pl.: csatornákat épít, s a folyó-

vizeket egyik mederből a másikba átvezetni tudja, s egyéb érdekeit ügyesen felhasználja, azon nemzet már rég kiemelkedett vadságából. Már Herodot kiemeli az assyrok, babyloniak és egyiptomiak vízépitkezéseit. Általán a vízépitkezés első mestereinek az assyrokát és babyloniakat tekinthetjük és ezektől terjedt el

a phoeniciaiak és egyiptomiak közé, és e népek fennmaradt emlékein tanultak a görög és római hódítók.

Az assyrok és babylonok vízépítkezései nagyszerűek voltak, és erről eléggé meggyőzhetnek bennünket azon nagyszerű csatornázások és építkezések, a melyeket két nagy folyójukon u. m. az Euphrát és Tigrisen végrehajtottak. A régi népek az említett két folyót minden irányban hajózhatóvá tették a meder tisztán tartása és összekötő csatornák segítségével. A vizkiöntés ellen védő töltések és árvíz-osztó csatornák biztosítják a földmívelést. Az árvíz-osztó csatornák azonkívül, hogy hajózási csatornák gyanánt szerepeltek, még az áradások feleslegét is bevezették. Ezen csatornák között legfőbb volt az, melyet «Basiliusnak» neveztek, ezt egy részén «Aborhasnak» hívták. Az assyrok ezt tulajdonképen «Naarmalchanak» nevezték. Az Euphrat és Tigris folyó első rendezőjül a történet írók «Senusanust» említik, ki nemcsak a legtöbb csatornát építé, hanem az országot egyszersmind magas sáncokkal és árkokkal igyekezett megvédeni. Babylonnál az Euphráton egy több nyílású pillérekkel épített hid tartotta fenn a közlekedést, melynek romjai lelkesítőleg hatottak az arra járt Traján császárra. A médek és perzák hódításával megszűnt a bennlakók tevékenysége, s a vízépítményekre senki sem ügyelt többé. Általában maguk a perzák fojtottak el minden vágyat, mivel a folyókat szentnek tisztelték, s bűnnek tartották azokat hajózás, csatornázás és öntözés által bemocskolni. Másrészt pedig az India felől jövő kereskedők a kincseket saját birodalmukban önzőleg lekötni törekedvén a folyam s csatornák medrébe torlasz gátakat vetettek, hogy rajtok hajó ne mehessenek. De Nagy Sándor az akadályokat elhárítá, a mennyiben azokat kihányatta, s a csatornákat kitisztította. Ezután századokig elhanyagolva maradtak. Egy időben a parthusok kezdték helyreállítani az assyrok és babylonok vízépítményeit, de a nyakukra jött római legiők miatt nem sokra mehettek. Egy két római imperator belátva a csatornák jelentőségét és törekvést mutattak azok helyreállítására. Így Traján császár a «Basiliusnak» nevezett csatornát kitisztította, hogy a római hajók a Tigrisből az Euphratba közlekedhessenek s a kereskedés előmozdítására hidakat is építtetett.

Habár a perzák alatt az assyrok és babylonok műveltsége elenyészett, vízépítményeik még soká mintak gyanánt szolgáltak az utána következő nemzeteknek.

Az assyrok és babylonok után az egyiptomiak lépnek fel a vízépítkezés tekintetében, a melyre nem csekély befolyással volt az, hogy babylonok telepedtek közibéjük.

Az egyiptomiak a Nilus folyót mesterséges módon igyekeztek öntözésre felhasználni. Nilus alsó folyásánál levő számos ágak, amelyeken a tengerbe ömlik, többnyire ázott csatornák voltak.

Az egész sziget — t. i. a Nilus deltája — hajózható volt.

Némelyek azt állítják, hogy egyiptomiak vágták át a suez-i földszorosot, hogy a Vörös tenger összekötésben legyen a földközi tengerrel; hogy ezt valóban végre hajtották, arról adatok nem győznek meg, de azt minden kétséget kizárólag tudjuk, hogy «Sesostris» király a Nilus folyót összekötötte a földközi tengerrel; ezen összekötő csatornát a «Ptolomaeusok» kijavították, és jóval később «Traján» császár kitisztította, az arab uralom alatt pedig «Omár» kalifa újra kiásatta. A mesterséges vízmedencék készítésében e nép mind a mai napig páratlanul áll.

Ezen vízmedencék védték meg a parti városokat az elöntéstől, mert a Nilus árvizeit magukba szedték. A legnagyobb vizgyűjtő medence volt a «Moczis» tó, mely fennmaradt romjai után ítélve, francia tudósok állítása szerint, három milliárd köbméter vizet fogadhatott magába. A vízmedencék egyttal hal-fogók, haltenyésztők voltak a melyek milliókat jövedelmeztek.

A perzsa uralom idejében ezen ország is hanyatlásnak indult, s a nép közömbös lett minden iránt. A ptolomaeusok uralkodása idején friss életre látszott ébredni. Mióta Octavián császár e tartományt a római birodalomba bekebelezte, azóta folyton hanyatlott, s ma már csak impozáns régiségei lépik meg utazóit.

Az assyrok és babylonokkal a vízépítés egyenlő magaslátán állottak a phoeniciaiak, de lakhelyeik természete nem engedett meg oly általános tevékenységet. Kezdetben csak egy keskeny földszorason laktak, és így viszonyaik inkább csak a tenger megfékezésére ösztönözték őket. Nálunk különösen a partépítkezés volt kifejlődve, amennyiben a partokat egész hosszában megerősítették a tenger haragja ellen. Miután a phoeniciaiak nép kizárólag kereskedő nép volt, csak biztos kikötőkről gondoskodtak.

(Folytatása következik)

Honestum est laudari a laudato viro.*)

Azon férfiak, akikben meg volt a képesség arra nézve, hogy emberbarátjaik közül kiváljanak, kezdettől fogva mindig hirre, dicsőségre szomjaztak; a világtörténet nagy alakjai mind égtek a vágytól, mind forrón óhajtották, hogy nevük s tetteik fennmaradjanak, hogy emlékü örökké éljen az utókor szívében. Nagy Sándor, midőn Achilles sirján állott, boldognak mondta az ifju hőst, mert Homer megőrizte nevét, megörökítette tetteit, s történet írókat vitt magával Ázsiába, hogy ezek feljegyezhesék mivelte dolgait az utókor számára.

Kétségtelen dolog, hogy a világ ily fajta törekvéseknek nagyon sokat köszönhet. De mégis, ha a tettvágy képezi az egyedüli rugót, ha csak ez sarkal bennünket cselekedetre, akkor tetteink csak véletlenül válnak az emberiség javára, ha csak telhetetlen dicsvágy vezeti a hódítót, csak pusztulás kíséri őt, a romokból nem terem új életet; példát nyújt erre néhány keleti despota, akiket emleget ugyan a világ ma is, de csak irtózáttal s utálattal. Azt azonban, a ki Isten dicsőségét s felebarátjai művét tekinti vég czélul, a ki minden erejét e czél elérésére szenteli, mindenkor önként követi a dicsőség, ép úgy mint a napban járót az árnyék.

Persze az ily férfira nézve is felelő azon tudat, hogy érdemét elismerik; de míg egyrészt tudja, hogy az elismerést csak valódi érdemeknek köszönheti, másrészt belátja, hogy nem minden dicséretet szerez tiszteletet, dicsőséget; tudja, hogy ez mindig függ a dicséző személytől, hogy csak érdemes köztiszteltnek örvendő férfiak dicsérete válik becsületünkre. Csak ily férfiaknak óhajjt tetszeni, mindenféle mende-mondára nem hallgat és e tekintetben teljes igaza van.

A tömeg kegyét nem nehéz megszerezni, csak keresse valaki a néptömeg kedvét, használja fel ügyesen és idejében az alkalmas pillanatot, csak hódoljon a sokaság szeszélyeinek, és könnyen a nap hőse lesz, a kire mindenki bámulattal tekint. De mi értelme van az ily bámulatnak? nem mulik-e el épen oly gyorsan, mint milyen gyorsan keletkezett?

A nagy tömeg állhatatlan és oktalan; nagy férfiu azért keveset törődik a tömeg itéletével. Ennek tulajdonképen nincs is itélete; csak szeszélyét követi, csak más után indul, csak

*) Dicsőséges dolog tiszteletreméltó férfiu által megdicséertetni.

kolomposra hallgat. Ma «hossanná»-t kiált, holnap meg már keresztire szeretné feszíteni az illetőt.

A tömeg mindenütt ugyanaz és a «turba mobiliium quiritiium», amint Horatius nevezi a római népgyűlést, mindenkor megvolt s meglesz. Midőn az athenei nép tapsolt Phocionnak, ki a népgyűlésen beszélt, ez csudálkozva kérdé egyik barátjától, talán esztelenséget mondott, mert a nép megtapsolta.

Találókban már nem fejezhette volna ki a vezér, mily keveset ad azon népgyűlés itéletére s tetszésnyilvánítására, melynek többségét az értelmetlen, mástól függő emberek teszik. A nagyközönségnek csak egy lökés kell, azután rohan eszeveszetten; nagy városokban azért sokszor tartanak, főleg a középszerű színészek egy sereg tapsolót, a kik azután bizonyos helyeken kötelességszerűen lelkesednek, tapsolnak; nem ritkán a közönséget is magukkal ragadják és így óriási sikert biztosítanak a művészeknek. De ér-e valamint az ilyen «osztatlan» tetszés?

Ha valaki nem ért bizonyos dologhoz, ne is mondjon arról itéletet, bírálatot; ha pedig mégis megteszi, okos ember ép oly keveset fog törődni dicséretével, mint gáncsával; az egyik is, másik is önkényen, a véletlenül alapul. Midőn egy izben egy görög költő nagy számu hallgatóságnak olvasta fel költeményét, az összegyűlt hallgatók egymásután eltávoztak csak egy hallgató végig t. i. Plató, a költő azonban kijelentette, hogy Plató itéletét többrebecsüli mint a többiekét együtt véve, és ebben minden okos ember egyetért vele ma is. Ha a hallgatóság unatkozott, mert nem tudta átérteni a költemény szépségeit, ezt maguknak kellett felróniok, nem pedig a költőnek, aki valószínű keveset is törődött az ő lesújtó bírálatukkal.

A hízegők dicsérete még kevesebbet ér, mint az ostobáké, mert az utóbiakké legalább őszinte egyenes. A hízegő jól tudja mit csinál; egész gondolat s cselekedetvilága önző, csak a maga érdekét hajhássza és épen azért a lépre került aldozatot a legutálatosabb önzéssel használja fel annak czéljára. Az igazság ő előtte semmi; az érdek, a haszon, minden nem igazság, hanem a piszkos önérdék sugallja minden szavát, ez sarkalja őt folyvást. Irj annak, ki gyengeségében felül a hízegő kétszínű tetteinek szavainak; ő a bűnt csak szeretetre méltó gyengeségnek tartja, kiszemelt aldozatában, a hibát erénynek; önismeretre sohasem juthat az ilyen

megtévesztett ember, pedig ez az első feltétele minden szellemi s erkölcsi haladásnak.

Az álnok barát folyton dicsér s ha gáncsol is, szavaiban még akkor is dicséret rejlik tulajdonképen. Mit tartsunk tehát ily féle beszédekről, melyeknek csak csalás s megtévesztés a céljuk, amelyek aljas érdeket szolgálnak?

És feltéve, hogy a hízlgő nem keresi cél-tudatossan a maga hasznát, hanem csak gyengeség, egyoldalúság, vagy szeretetből halmaz el valakit dicsérettel, többre becsüljük-e dicséretét?

A tudatlan s hízlgő dicsérete közömbös előttünk, a rossz emberekétől azonban határozottan óvakodnunk kell. Ők csak azt dicsérik, a mi nekik tetszik, az pedig sohasem jó. Csak olyanokat magasztalnak, kiket magukhoz hasonlónak tartanak, csak azon tetteket dicsőítik, mely céljuk elérésére alkalmasak. Ily féle dicséret tehát mindig gyanus, mindig gondolkozóba ejti az embert s sohasem válik becsületére.

Azonban annál több örömet szerez tapasztalt derék emberek dicsérete; oly férfiaké, akiknek ítélete megfontoláson alapul, akiknek szíve, gondolkozása tiszta s nemes. Tehát ketős okból is büszkék lehetünk az ilyen ítéletre.

(Folytatása következik.)

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Csizsár József. —

1. Számtani kérdés.

Hány olyan háromjegyű szám van és melyek azok melyeket, ha a jegyek alaki értékének összegével elosztjuk, az osztalék 52; ha pedig a jegyeket megfordított rendben vesszük és ugy osztjuk el azok alaki értékének összegével, az osztalék 355?

2. Földrajzi kérdés.

Melyik mellékfolyója az az Izának, a mely a Kőhátot ered, a Rózsály é. k.-i oldalán; legfelsőbb ágát Kumarkó-nak hívják. Alsó völgyére meredek sziklafalként dől a Kőhát fensíkja. Hol ömlik az Izába?

3. Történelmi kérdés.

Buquoy Károly, Bonaventura gróf, császári hadvezér a 30 éves háboru elején, szül. 1571. Arrasban. Katonai pályáját, hol és kinek a szolgálatában kezdte? Mi történt vele 1618-ban. 1619-ben melyik várost védelmezte és kiknek az ostroma ellen? Mit tett 1621 május 6-án hazánkban? Hogy halt meg?

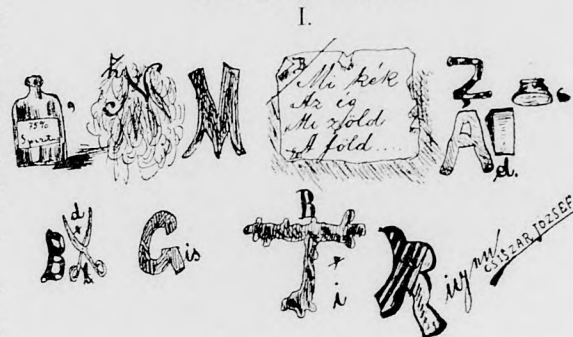
4. Természetráji kérdés.

Melyik a patka-félék rendjébe tartozó növény az, mely mocsarakban és tavakban tenyészik, néhol öles gazzal? Polyváí simák, szára hengeres. Disznó eleségnek és fonó munkákra használják.

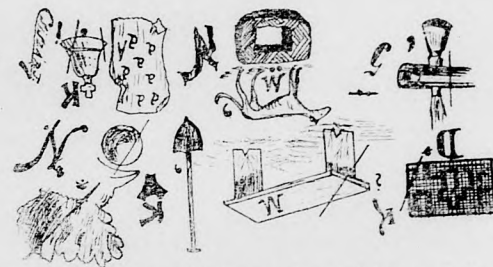
5. Vegytani kérdés.

Melyik festék az, a mely agyag, kovasav, nátrium és kénkö keveréke? Kaolin, glaubersó és szénhevíte áltat vagy kaolin, sziksó, szén és kén keverékéből állítják elő.

6. Képrejtvények.

II.

A 17. számban közölt talányok megfejtése. Számtani kérdés: 6 év alatt. Földrajzi kérdés: Mexikó. Történelmi kérdés: Spinola Ambrus marcheze 1625-ben elfoglalta Bredát. Természetráji kérdés: A gyöngyvirágos harangoeska (vorticella nebulifera) az ázalagok (infusorio) rendjébe tartozik. Vegytani kérdés: Sali-naphtol. Képrejtvény: Kerestetik egy fiu.

Helyesen megfejtették: Perhács Sándor, Kukubergor Henrik, Spitzer Zoltán, Kovács Döme, Hodács Ágost, Kulcsár Kálmán, Rigó József, Braun Jakab, Keller József, Blazsek Ferenc, Hegedüs Ferenc, Tizenti György, Hatos István, Erdős Gizella, Szöllösy Ferencz, Csöndes Gergely, Mányai Pál, Morzsa Jónás, Kohn Eliás, Csösz András, Lovasi Miklós, Mendikás Balázs, Czukor István, Almos Endre, Paraszt Mihály, Takács Lajos, Rózsa József, Hauschild Lajos, Pintár Kálmán, Czudari Gábor, Timár László, Kocsis Gyula, Csicsó Pal, Vig István, Tárnoky Géza, Töttös Béla, Beke Adorján, Vágújhelyi Agenor, Várnay Sándor.

A kitűzött jutalmat Várnay Sándornak adtuk ki.

IRODALOM.

Verne Gyula összes munkái új, olcsóbb képes kiadásából a Franklin-Társulat folytatja a nagy népszerűségű francia író legkedveltebb műveinek közreboocsátását. Legújabbán az «Öt hét légkajón» (Utazás Afrikában) című munkája hagyta el a sajtót, melyben a leleményes szerző léghajóval juttatja el utasait Afrika belsejének oly helyeire, hol előttük európaiak még nem fordultak meg. Az érdekesítő viszontagságokon, tapasztalatokon kívül az olvasó sok oly ismeretet szerez a könyvből, melynek felvilágosító hasznát megérzi épen most mikor Afrika oly szerepet játszik a politikai eseményekben. Az «Öt hét légsajón» a vállalat 31—38-ik füzetét tölti be. Ezekből a 31—33 már előbb megjelent, s most veszi a közönség egyszerre a 34—38 füzeteket az eredeti francia kiadás gazdag képsorozatával. Verne művei képes kiadására egyedül a Franklin-Társulat jogosult. Egy-egy füzet ára 20 kr. s minden könyvkereskedésben kapható, ugy szintén a már előbb megjelent művek is. (A rejtelmes sziget. Utazás a Holdba. Utazás a Hold körül. A Jangada.)

Figyelmeztetés.

Tanulók belépő jegye a kiállításba. Figyelmeztetjük az igazgató urakat s a t. szülőket, hogy a **budapesti tanulók**, ha legalább **tizen** egy tanár vezetése mellett látogatják meg a kiállítást, **20 kros** belépő jegyek váltása mellett tehetik ezt.

VEGYESEK.

Érettségít tevő ifjak az intézet elhagyása alkalmával rendesen megállapodnak abban, hogy bizonyos idő múlva találkoznak. Lapunk egy munkatársa erre az alkalomra egy szerződési mintát állított össze, melyet szívesen közlünk azon reményben, hogy olvasóink esetleg hasznát vehetik. A szövege ez:

Mi, kiket a barátság szent érzelme, egy nemes cél felé való vállvetett törekedés, a jó erkölcs, hazaszeretet és tudományok útján haladás együvé font össze, 1896. év-én azon esztendőben, midőnk drága hazánk létének ezredik fordulóját üli, becsületszónkkal kötelezzük magunkat, hogy *tíz év múlva* azaz 1906 május 2-án városában összejövünk és e nagy napot, mint ránk nézve örökkön-örökké nevezeteset és emlékezeteset, megüljük.

Ezen alkalomra diszelnökünkkel választjuk szeretett osztályfőnökünket { urat. tanárunkat

1. Az összehívást azon társunk eszközli, ki a megjelölt évben városában tartózkodik, hirlapi uton és magánlevélben emlékeztetvén a tagokat fogadalmukra.

2. Ha valakinek anyagi viszonyai utazást, vagy részvételt nem engednek meg, forduljon az összehívóhoz, ki a kért összeget köteles kezeihez juttatni. Ezt azután a tagok neki visszatérítik.

3. Ha valakit a részvételben leküzdhetetlen akadály gátol, tartozik magát levélileg kimenteni.

4. Az összejövetel napján első kötelességünknek ismerjük hajdani, nemes buzgalmu oktatóinkat fölkeresni, hogy nekük üdvözetünket és mély hálánkat tolmácsoljuk. Ez után a helybeli templomban hálaadó «Te deum»-mal hódolunk az egek urának.

5. Az összehívótól előlegesen kiszemelt helyiségben kedélyes bankettet tartunk, melynek költségeit közösen fedezzük.

6. A tagok igen megtisztelik a társaságot, ha esetleg családjukat is magukkal hozzák.

7. Ha netán valakit időközben elszólított a könyörtelen sors, érte gyászoló istentiszteletet tartatunk.

Mindezen pontokat nevüknek sajátkezű aláírásával erősítjük meg.

Kelt 1896-án.

A diszelnök aláírása.

A tagok aláírásai.

Figyelmeztetés. Irodalmi pályázatunk beadási határideje e hó végén jár le. Figyelmeztetjük a pályázókat, hogy pályamunkáikat bérmentve, jelíges levélkével ellátva s tisztán írva a határidőre, május 31-re küldjék be, mert a később érkező dolgozatokat nem fogjuk figyelembe venni.

Kérelem. Kérjük lapunk olvasóit, legyenek szivesek az intézetükben tartott millenniumi iskolai ünnepélyek programját szerkesztőségünkbe beküldeni.

Halálozás. A brassói rom. kath. főgymn két derék tanárt veszített el: Sándor János febr. 23-án tüdővészben és Lestyán József márcz. 6-án szívszélhűdésben. Mindkettőnek halála nagy részvétet keltett városszerte. Sándor Jánosnak tetemei szülőfalujába: Zelelakára vitetett. Lestyán József tanár ur hült tetemeit pedig itt helyezték örök nyugalomra. Béke legyen poraik fölött!

Millenniumi ünnepélyek.

A székelyudvarhelyi három középiskola ifjusága a székely-udvarhelyt felállítandó millenáris székely emlékoszlop javára 1896. május hó 9-én az ev. ref. kollegium kertjében millenáris majálist rendez.

A szatmár-németi ev. ref. főgymnasium 1896. május 9-én reggel 8 órakor a templomban Magyarország ezredéves fennállásának emlékére kegyeletes ünnepélyt rendez, melynek műsora a következő: Himnusz. orgonakisérettel énekl. a közönség. Ima. Tartja Tabajdi Lajos lelkész. Honfidal. Előadja a főgymnasiumi énekkar. Alkalmi beszéd. Tartja Regézi Sándor tanár. Zászlóbontás. Mátray Lajostól. Szavalja Szabó Sándor VII. o. t. Ima és dal a hazáért. Előadja a főgymnasiumi énekkar. A magyarok ősköltészet. Szabad előadásban tartja Úray Sándor VIII. o. t. Csak magyarok legyünk. Dalmadi Győzötől Szavalja Bornemissza Jenő V. o. t. Nemzeti induló. Előadja a főgymnasiumi énekkar, és ezzel az ünnepély befejeztetik.

Az ungvári kir. kath. főgymnasium hazánk ezeréves fennállásának emlékére f. évi május hó 9-én ünnepélyt rendez, melynek műsora a következő: Himnusz. Énekl. az összes ifjuság. Megnyitó beszéd. Mondja Hódoly László főgym. igazgató. Ki volt nagyobb. Tóth Kálmántól. Szavalja Füzeses Tamás II. o. t. Királyhymnus. Énekl. az ifj. énekkar. Ünnepi beszéd. Mondja Blanár Ödön főgym. tanár. Az ország czimerének és Ő Felsege mellszobrának megkoszoruzása a főgym. ifjuság által. Szózat. Énekl. az összes ifjuság. Rendületlenül, Arany Jánostól. Szavalja Hegyi Mihály VII. o. tanuló. Ünnepi beszéd. Mondja Novák Jenő VIII. o. tanuló. A haza, Pósa Lajostól. Szavalja Nagy Elemér V. o. tanuló. Rákóczy-induló. Előadja az ifj. vegyes kar az ifj. zenekar kíséretével. Ünnepi zárszó.

Az egri m. kir. állami reáliskola 1896. évi május hó 9-én délután 5 órakor Millenniumi ünnepélyt rendez, melynek műsora a következő: Kölcsey Hymnus. Erkel Ferencztől. Énekl. az intézeti énekkar. Ének az ezer évről. Alkalmi óda. Irta Gyöngyösi László tanár. Szavalja ifj. Schwartz Elemér IV. o. t. Ezer év. Alkalmi beszéd. Tartja Aldor Imre tanár. Petőfi: Tied vagyok, tied hazám. Doppler Károlytól énekl. az intézeti énekkar. Apád. alkalmi költemény az intézet millenniumi ünnepélyére irta Zalár

József. Szavalja Isaák Gyula I. o. t. Ezer év. irta Kapácsi Dezső szavalja Balogh Pál II. o. t. A honfoglalás története. Irta és előadja Friedmann Béla VI. o. t. Szózat. Énekl. az egész ifjuság.

A brassói r. kath. főgymnasium, a m. kir. áll. főreáliskola és a m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola május hó 9-én a Vigadó nagytermében millenniumi ünnepélyt fog rendezni a következő programmal: Kölcsey-Hymnusza, zenekar kíséret mellett unisono énekl. az egész tanuló ifjuság. Megnyitó, tartja Vargyasi Ferencz r. k. főgym. igazgató. Honszeretet. Irta Vörösmarthy. Szavalja egy ker. isk. tanuló. Nemzeti zászló, Hubertól. Énekl. a r. k. főgym. férfikara. Ünnepi beszéd. Tartja Rombauer Emil, a főreáliskola igazgatója. Nemzeti génusz. Irta Baráczy S. főgymnasiumi tanár, szavalja egy r. k. főgym. tanuló. Jersze emlékezzünk, (1538-ból) Farkas Andrásztól, énekl. az áll. főreáliskola ifj. énekkara. Bezáró, mondja Orbán F. keresk. isk. igazgató. Szózat, Vörösmartytól, zenekíséret mellett unisono énekl. az egész tanuló ifjuság. — Délután a tömösi honvéd emlékszoborhoz rándul ki az ifjuság, este pedig visszatér. (Programmja még nincsen megállapítva)

Szerkesztői telefon.

K. A. A szerződésintát közöljük, később a másik dolgot is. A privát ügyre vonatkozó dolgokat csak személyesen végezhetjük el. Üdvözl. **Hermes**. 1. Nézze meg a mult számunk szerk. telefonját, 2. Arról, hogy a vakációban a vidékről feljövő tanulók mikor látogathatnak meg a szerkesztőségben, majd később lesz szó. 3. Fog aprólékos dolgokban. 4. Utolsó kérdését ismétlje meg, mert nem értjük. **K. N.** Kanizsa. A beküldött témák közül egyik sem tetszik nekünk; tud maga megfelelő témákat is találni s azt hisszük, hogy a sok találgatás után végre mégis rájön az igazira. **Buzgó előfizető**. Köszönjük érdeklődését, nagyon kérjük, pontosan, de röviden írja meg az iskolai ünnepélyről szóló tudósítást. Nagyon szeretnénk, ha az összes intézetektől megkaphatnánk a műsort, hogy lapunkban megörökíthessük. **Fekete J.** Harsányi Béla «Első feeskék» című költeménye valóban a legszebbek közül való, a miket lapunkban közöltünk. Jól teszi a tanár ur, ha az önképzőkörben való szavalásra ajánlja. **Kerekes J.** Bpest. A szerkesztő a vakációt nem fogja ugyan Budapesten tölteni, de minden pénteken Budapesten lesz. Akkor szívesen látja bármely kedves előfizetőjét s örülni fog, ha mennél többel megismerkedhetik közülök. **Szántó Béla** Nyitra. A Tanulók Lapja május 3-tól október végéig járni fog a kiállításba, ott bárki megtalálhatja s olvashatja is. **Kun** Samu Pécs. 1. Nem lesz. 2. Szívesen látjuk. **Neumann J.** Lövő. Lehet. **Több kérdésre a jövő számban.**

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:	SZERKESZTŐSÉG:
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-utca 31
Fél évre	2 frt.	főgymnasiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Negyed évre	1 frt.		Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.	HIRDETÉSEK
			felvételnek és jutányosan számitatnak

Az ünneplő ifjuság.

Harangok méltóságteljes, bűgő szavának közepette megszólal egy zengő kis kápolnacsengetyű. A hatalmas zsongás-bongásban talán elenyészik a többség számára e szerény hangoeska: de minket, magyar ifjuságot, legközelebből érint és gyönyörködtet.

Mert ilyenén színben tűnik föl előttem azon esemény, hogy május 9-én, káprázató ünnepélyek, nagyszabású népgyűlések láncolatába beiktatva, az Adria partján pompázó Fiumétől a Kárpátközi városokiglan egyszerre örvend és lelkesedik a tanulók sűrű hada hazánk ezeréves létezésén. Földből alig kilátszó piczinyek és szakállasodó, sugár ifjak ajkán egy időben hangzik föl az «Isten áld meg a magyart» és a «Hazádnak rendületlenül!»

Megilletődéstől, büszkeségtől, önérzettől dobog az ember szive e látványra, e hirre, e gondolatra. A magyar ifjuság részvétele a millenáris ünnepségeken korántsem igénytelen, korántsem kicsinylendő jelenség: egyike azon alapköveknek, melyekből nemzeti nagyságunk és jelentőségünk demonstrációjának tömör alkotmánya fölépül.

A mi ünnepségünkön minden egyes mozzanat az élettől duzzadó, hamisítatlan magyarság eszméjének diadalmát hirdeti. Idegen tollak, külföldi hozzájárulások, más tön termett ékes-ségek innét számüzve vannak: ezek nélkül is vagyunk mi nem valami, de sok! A dalok, melyeket zengedezünk, a zene, mely itt fölesendül, a költemények, a prózai darabok, melyek imitt hangzanak: mind, de mind a nemzeti génuszunk kifejező, jellemzetes szülöttei!

A nélkül, hogy a kerkedő chauvinizmus vádjának tennök ki magunkat, az igazság egyszerű, de mélységes szavával, emelt homlokkal vallhatjuk ezt!

A nemzeti nagyság és erő fenvillogtatása mellett nem szorulunk háttérbe mi sem, kik a munkának szerény részesei voltunk. Nem, sőt izről-izre kidomborodunk mi, a magyar ifjuság! Mert van egy sajátlagos, a többiek sorából élesen kiváló magyar ifjuság a különböző népek fiatal generációinak összeségében! Nincs meg benne a német Burschoknak igaz hogy erőteljes, de legénykedő jelleme, vagdalkozási viselkedete; a francia Quartier-Latin népségének szeretetreméltónak mondott, izgékony léhasága; az angol diákság edzettsége, sport-rajongása: nagy benne az életrealitás, a férfiaságra mutató komolyság és hevülés minden nemes, szép iránt E tulajdonságaink tündökölnék millenniumi föllépésünkön is: oh be jó, hogy hagyományos fogatkozásunk, az a sokat emlegetett «szalmaláng» most nem — lobog.

De nem róhatják föl annak a képnek, melyet az ünneplő magyar ifjuság a szemlélő elé tár, hogy a mult hánytorgatásával és a hajdani fiatal nemzedék, szemfényvesztő utánzásával akarja alantatos színvonalát, pettyhüdségét takarogni. Mi igen jól emlékszünk a mohácsi egyetem sérdülő polgáira, kik esatamezőre szálltak, hogy iskolájuk falai közé többé soha vissza ne térjenek; a debreczeni, sárospataki, nagyenyedi deákokra, kik félelmetes gerundiamaikkal horpasztgatták a török meg német sisakokat, a bennük levő fejjel egyetemben. Imádászerű szeretettel tekintünk a híres márcziusi fiatalokra és a szabadságharcban oroszlanilag küzdő, még éretlen gyerekekre. — Ideáljaink, követendő mintaképeink ők is lesznek örökké, de csak olyan eszmények, kiknek nyomdokába — jól tudjuk — mi sohasem léphetünk s kikhez hasonlónak csak rózsás álmainkban látjuk magunkat.